

Razgovarali: Luka Knez, Natko Milatić

INTERVJU BROJA: prof. dr. sc. Catherine Wendy Bracewell

Profesorica Catherine Wendy Bracewell rođena je 1953. godine u Sydneyu u Australiji, a odrastala je u Kaliforniji. Na Stanfordu 1985. doktorirala je povijest te se, nakon toga, preselila u London. Predaje istočnoeuropsku povijest na Katedri za slavenske i istočnoeuropske studije (*School of Slavonic & East European Studies – SSEES*) na Sveučilištu u Londonu (*University College London – UCL*). Česta preseljenja utjecala su i na njen znanstveni interes koji je usmjeren na druge kulture, putovanja i problem identiteta. Objavila je nekoliko knjiga te mnoštvo članaka o prostoru jugoistočne Europe, o problematici nacionalizma, pitanja žena i putopisanja. Široj hrvatskoj javnosti postala je poznata knjigom *Senjski uskoci: piratstvo, razbojništvo i sveti rat na Jadranu u šesnaestom stoljeću*, objavljenoj u Hrvatskoj 1997., samo pet godina nakon prvog izdanja.

Poštovana profesorice, prije svega, želimo Vam se zahvaliti što ste pristali sudjelovati u ovom intervjuu.

Zadovoljstvo mi je. Intervjui poput ovoga potaknu osobu da se osvrne na međudjelovanje profesionalnih postignuća i osobnih iskustava. Ponekad bi me upravo čitanje tuđih intervjuja natjeralo da zastanem i preispitam neke od vlastitih stavova o tome što znači biti povjesničar i član akademske zajednice.

Rođeni ste u Australiji, odrasli ste u Kaliforniji, a zadnjih trideset godina živite u Londonu. Možete li nam reći kako je iskustvo, koje ste stjecali po čitavome svijetu, utjecalo na Vaš rad?

Stalna preseljenja izravno su utjecala na moja intelektualna usmjerenja. Moj status migranta, kao i moj veoma čudan, hibridni naglasak engleskoga jezika, značili su to da sam oduvijek bila pomalo „stranac“ u nacionalnim kontekstima u kojima sam živjela. Tako je i kada sam u Sydneyu, iako i dalje imam australsko državljanstvo, a i kada odem u Kaliforniju, zato što nisam u dodiru sa zbivanjima u tim društvima, s njihovim kulturološkim napretkom, pa čak ni s njihovim slengom. Iz svega toga razvijalo se moje zanimanje za pitanja identiteta i pripadnosti te me oduvijek zanimalo način na koji ljudi definiraju tko su i kako pronalaze međusobne različitosti. Ova pitanja pokretala su mnoga moja istraživanja. Primjerice, koja je to vrsta odanosti i koji su koncepti različitosti oblikovali svijet uskoka? Jesu li bili nepromjenjivi ili su se, s vremenom, mijenjali prema okolnostima? Kako su ljudi koji su živjeli na granicama i dodirima naroda i sudbina upotrebljavali koncept *pobratimstva* da bi pregovarali o svojim individualnim potrebama i željama? Kako su se putnici iz Hrvatske ili drugih

dijelova južne i istočne Europe samoodređivali u odnosu prema drugima ili kako su definirali položaj svojih zajednica i društava s obzirom na koncepte kao što su Europa ili Balkan?

No, život koji sam provela putujući imao je i druge utjecaje na moj posao, što pokazuje kako privatne okolnosti mogu oblikovati poslovne izbore. Udana sam za povjesničara Boba Shoemakera koji radi na Sveučilištu u Sheffieldu, otprilike dva sata vlakom sjeverno od Londona. Naš sin odrastao je u Sheffieldu pa sam dvadeset godina putovala između ovih dvaju gradova. Provodila sam sama dio tjedna u Londonu što je bilo iznimno važno za moje podučavanje i istraživanje, a bilo je moguće samo iz toga razloga što je moj muž bio za jednakost u partnerstvu. Ove privatne okolnosti znatno su se odrazile na moju istraživačku praksu. U početku sam bila jako usredotočena na istraživanje arhivske građe, provodila sam mnogo vremena kopajući po dokumentima tražeći nove izvore o uskocima. Nakon završetka te knjige planirala sam napraviti studiju još širega raspona o društvu i kulturi za *Triplex Confinium* (članak o fronti *pobratimstvo* koji sam nedavno objavila u *History and Anthropology* jedini je preživjeli dio toga plana). No, kako sam imala bebu i zbog ratnih zbivanja 1990-ih godina, poduža putovanja, koja su mi bila potrebna za arhivska istraživanja, bila su sve teže izvediva. Kao djelomična posljedica toga, pojavilo se zanimanje za interpretaciju tiskanih izvora i popularne kulture. Također, koristilo je i to što je ovo bio smjer „nove“ kulturne povijesti. Ovi osobni faktori, kao i znanstveno-istraživački interesi, pomogli su mi fokusirati se na proučavanje putopisa, što se pokazalo isplativim. Iskustvo me naučilo da čak i stvari koje izgledaju kao prepreke, a nastaju zbog osobnih okolnosti, mogu donijeti neočekivanu priliku – morate samo biti spremni prepoznati je i slijediti.

Vi ste profesorica na UCL-u na Katedri za slavenske i istočnoeuropske studije (SSEES). Recite nam malo više o toj instituciji i o tome kako ste razvili interes za to konkretno područje?

Kad sam se pridružila SSEES-u, bio je to samostalan institut saveznoga Sveučilišta u Londonu, s naglaskom na proučavanje „istočne Europe“ u okvirima Hladnoga rata (u određenoj mjeri) – u smislu da je „poznavanje drugoga“ važno za nacionalni interes Ujedinjenoga Kraljevstva. Ali samo u toj određenoj mjeri, s obzirom na to da je bilo puno znanstvenika iz cijele regije pa tako i iz UK-a koji su bili motivirani pitanjima vlastitih disciplina (politike, sociologije, ekonomije i povijesti, ali i književnosti i filologije) kao i razumijevanjem određenih zemalja, regija ili društava. Bilo je teško promatrati situaciju u kojoj je SSEES bio podređen političkom poimanju nacionalnih interesa (kako se često govori za institucije područnih istraživanja), s obzirom na to da su ljudi i njihove specijalizacije bili toliko raznoliki i specifični. Njihova odluka o mom zaposlenju, kao povjesničara ranoga novog vijeka čije je područje istraživanja podjednako bilo i prostor Mediterana i Balkana, dobra je ilustracija toga. SSEES je vrlo dobro funkcionirao kao poticajna okolina za interdisciplinarnu razmjenu znanja, omogućenu zajedničkim interesom za regiju bez obzira na različitost disciplina. Puno sam profitirala jer sam imala priliku podučavati i istraživati s kolegama različitih znanstvenih usmjerenja: od ekonomije i političkih znanosti do antropologije i književne teorije. To me naučilo da su pitanja koja postavljamo i sredstva kojim podupiremo ta pitanja, puno važnija za akademski život od granica koje leže između naših disciplina. Iako sam došla u SSEES kao povjesničar pod utjecajem antropologije, multidisciplinarni pristup i regionalna mješavina SSEES-a znatno su utjecali na moje interese i stručnost (čak mislim da su ih i izoštrili).

Nakon raspada saveznoga Sveučilišta u Londonu 1990-ih, SSEES postaje dijelom *University College Londona* (UCL). S obzirom na intenzivnu integraciju u višefakultetsko okružje i priliku rada s kolegama veoma različitih profila, u SSEES-u smo sve više postajali svjesni svojih specifičnih

karakteristika. Jedno od rezultata je novo samorefleksivno zanimanje za prednosti i ograničenja regionalnih istraživanja (*Area Studies*), ali ne samo u europskim studijama (istočnim ili nekim drugima), već i u područjima kao što su jugoistočna Azija, Afrika ili pak američke studije. Koje su prednosti i nedostaci ovakvoga rezbarjenja svijeta u zasebne regionalne jedinice istraživanja? Koji drugi okvir rada možemo koristiti – usporedni, tranzicijski, globalni? Trenutno vodim *Mellon* postdoktorski studij koji se bavi pitanjima poput ovoga. Također sam suurednik časopisa *East European Politics & Societies and Cultures* (EEPS) koji istražuje mogućnosti „istočnoeuropskih studija“ u ovome novom intelektualnom (i političkom) okruženju. Ne mislim da bih se okrenula ovome usmjerenju da nije bilo multidisciplinarnih i interdisciplinarnih razmjena kroz koje sam prošla u SSEES-u.

Kakva je današnja percepcija britanske historiografije o povijesti jugoistočne Europe i možete li nam reći postoje li predrasude o istraživanju ovoga teritorija?

U posljednje vrijeme povijest jugoistočne Europe vrlo je živo područje istraživanja u Ujedinjenome Kraljevstvu, što pokazuje velik broj mladih povjesničara koji dobivaju izvrsne stipendije za širok raspon tema s veoma različitim pristupima. Pogledajte Catherine Baker sa Sveučilišta u Hullu, povjesničarku koja se bavi kulturnom poviješću postjugoslavenske regije (čija je prekrasna knjiga *Sounds of the Borderland: Popular Music, War and Nationalism in Croatia since 1991.* prevedena kao *Zvuci granice*); ili Roryja Yeomansa, koji objavljuje o kulturnoj politici u NDH, dok u isto vrijeme radi kao državni službenik; ili s druge strane, djelo Dejana Đokića čija su istraživanja usmjerena na stranačko-političke rasprave u međuratnoj Jugoslaviji. Naravno, htjela bih ukazati na uspjeh svojih studenata, no i na uspjehe mnogih drugih izvrsnih mladih znanstvenika koji su obrazovani i rade u Ujedinjenom Kraljevstvu, a bave se poviješću jugoistočne Europe. Istina, u većini slučajeva pišu o povijesti 20. i 21. stoljeća. Manjina njih proučava ranija razdoblja, što je šteta s obzirom na arhivske izvore i brojne još neistražene teme. Međutim, problem nisu predrasude nikakve vrste, već manjak znanja, posebno znanja potrebnih jezika, pogotovo za znanstvene novake koje zanima to područje. Tomu u prilog ne idu ni uvjeti financiranja doktorskih studija u Ujedinjenome Kraljevstvu koji zahtijevaju završetak istraživanja u razdoblju od tri do četiri godine. To jednostavno nije dovoljno vremena za stjecanje potrebnih jezičnih vještina. Prava je šteta jer se na ovaj način drastično ograničava broj ljudi koji bi mogli pridonijeti istraživanju.

Godine 1992. izdali ste povijesnu monografiju *Senjski uskoci. Piratstvo, razbojništvo i sveti rat na Jadranu u šesnaestom stoljeću* koja je prevedena na hrvatski za samo pet godina od objave prvoga izdanja. Ivo Banac u predgovoru knjige piše da je vaš rad „otvorio posve nove prostore istraživanja u znanstvenika (ne samo - op.a.) s engleskog govornog područja.“ Prihvatili ste se zaista zahtjevnog zadatka. Što Vas je potaknulo da napišete ovu studiju koja je definitivno neizbježna za istraživanje povijesti uskoka?

Zaista je lijepo čuti takvu pozitivnu procjenu *Senjskih uskoka* gotovo 25 godina nakon što je objavljena. Teško se sada prisjetiti, gotovo 30 godina nakon početka istraživanja, koliko se ljudima činila čudna moja želja o istraživanju ove teme. Nije se uklopila u konvencionalne okvire studija o Hladnome ratu „Povijest Rusije i istočne Europe“ Sveučilišta u Stanfordu gdje sam doktorirala, zato što je to bila tema ranoga novog vijeka i prelazila je regionalnu granicu jer se bavila kako sredozemnom, tako i istočnoeuropskom historiografijom. Kada sam radila svoja početna arhivska istraživanja, kolege u Hrvatskoj bili su zbunjeni, zato što je diplomatski aspekt priče bio temeljito istražen, a fokusiranje na „povijest odozdo“, s poštovanjem prema ovoj maloj zajednici, činilo se pomalo

trivijalnim i bezizglednim. Neki odbori za pronalazak posla također su bili iznenađeni! Sjećam se da su me na intervjuu za posao na UC Berkeleyju vrlo agresivno pitali zašto istražujem „marginalnu temu u perifernome području.“

Odgovor koji sam im tada dala odgovor je i na Vaše pitanje: pogled s margine ponekad je najbolji način da shvatite širu sliku. Smatrala sam da proučavanje života na granici između triju zaraćenih carstava može reći nešto novo o tome kako su se velike promjene, nametnute otomanskim osvajanjima tijekom šesnaestoga stoljeća, odigrale i to na načine koji se ne bi mogli otkriti fokusiranjem na diplomatsku i državnu povijest. Htjela sam otkriti kako su ljudi proživljavali ove promjene, na koje su se kulturne resurse mogli osloniti, kako su opravdavali svoje postupke te potkrepljuju li ovi detalji narative o jasnim ideološkim razlikama na granicama kršćanstva i islama, katoličanstva i pravoslavlja, Habsburgovaca, Mletaka i Otomanskoga Carstva. Senjski uskoci ponudili su savršene odgovore na ova pitanja, upravo zato što su bili u središtu dugotrajnih diplomatskih tenzija. Bilo je svakakvih zapisa o njihovim aktivnostima, uključujući čak i njihove vlastite, raspršenih po arhivima različitih državnih institucija.

Imala sam sreće što sam više-manje posjedovala sve potrebne jezične vještine jer sam bila zainteresirana za učenje jezika na preddiplomskome studiju. Također sam imala sreće što sam imala podršku mentora na doktorskome studiju, Waynea Vucinića i Judy Brown, koji su bili zaintrigirani mojim pristupom, i podršku arhivista koji su također bili zaintrigirani, iako pomalo zbunjeni. Drago mi je da se knjiga smatra važnom za razumijevanje uskoka, ali sam također zadovoljna što je prihvaćena kao doprinos istraživanjima graničnih društava i vjerskih ratova u Europi općenito, pomorske i gusarske povijesti, ali i kao doprinos za rodne studije. Polako je knjiga postala predmetom pažnje čak i neakademske čitatelja. Bila sam oduševljena kada je bila preporučena kao štivo za odmor u *Rough Guide to Croatia*, ali i zaista zadivljena kada je postala inspiracijom za povijesnu fantastiku kanadskoga romanopisca Guya Gavriela Kaya koji je preoblikovao Senj u „Senjan“ u svojoj novoj knjizi *Children of Earth and Sky*, gdje je postavio pitanje što se događa ako istražite mogućnosti mlade djevojke koja slijedi etos uskoka. Kada sam u članku za *Most* 1988. godine pitala koliko se prikaz senjskih žena iz šesnaestoga stoljeća poklapa s onime što znamo iz povijesnih izvora, nadala sam se da ću proširiti načine na koje se razmišlja o ženama ranoga novog vijeka. Kay, kao romanopisac, može pisati ono što ja kao povjesničar ne smijem. No, njegova knjiga ima sličan učinak: on obogaćuje našu maštu dajući povijesti ono što opisuje kao „četvrtinu okreta prema fantastici.“ Ne želim potaknuti povjesničare da teže fantastici, ali promatranje postojeće problematike iz različitih perspektiva može biti vrlo produktivno.

Posljednjeg desetljeća promijenili ste područje Vašega istraživanja i sada radite na projektu *East Looks West*. Možete li nam reći nešto više o tome projektu?

East Looks West veliki je suradnički projekt koji istražuje načine na koje su ljudi iz istočne polovice Europe, tijekom vrlo dugog razdoblja, od šesnaestoga do dvadesetoga stoljeća, koristili putopise kako bi sebe i svoje zajednice smjestili u svjetski kontekst. U stvari, mi smo koristili zapise s putovanja kao sredstvo za razumijevanje konstrukcija i upotreba simbolične geografije – koncepta Europe i europejstva, Balkana, Istoka, Zapada itd. Pokrenula sam ovaj projekt sa skupinom kolega iz istočne Europe iz različitih znanstvenih disciplina – ne samo socijalne i kulturne povijesti, nego i književnosti i teorije književnosti. Putopisi su obično obrađeni u svakoj našoj disciplini kao nešto marginalno – drugorazredni izvor o dnevnom životu za povjesničare, a za teoretičare književnosti kao ne baš osobito prestižan žanr. Smatrali smo da bi putni izvještaji mogli

biti sjajan izvor za praćenje formiranja i promjena granica, identiteta, pripadnosti i različitosti te da će potencijal materijala biti još opširniji ako ga obradimo usporedno. Nije bilo mnogo istraživanja putopisa u raznim nacionalnim tradicijama pa smo mislili da će biti relativno jednostavan zadatak skupiti i analizirati cijelu građu putnih izvještaja, ali se ispostavilo da je zadatak puno složeniji i bogatiji podacima nego što smo mislili. Na kraju smo objavili bibliografiju putopisa u obliku monografije, antologiju izvadaka iz cijele istočnoeuropske književnosti koja je prevedena na engleski jezik, svezak eseja o istočnoeuropskim zapisima s putovanja, i drugih o putovanjima na Balkanu, kao i mnogo pojedinačnih studija. Ovo je zaista bilo plodno područje istraživanja, a utjecalo je na istraživanje putopisa u engleskome govornom području, u kojem je sva pažnja uglavnom bila usmjerena na britanske putopise i njihovu imperijalnu ulogu. Dovođenje istočnoeuropskih putopisa u englesko govorno područje, na vrlo produktivan način, komplicira raspravu o „zapadnjačkoj“ kulturalnoj hegemoniji i pomaže u preispitivanju postkolonijalizma u Europi.

Što Vas je potaknulo da promijenite interes svoga istraživanja?

Pa dijelom je to bilo i pragmatično: spomenula sam teškoće na koje nailazim pri arhivskim istraživanjima, a ovaj projekt podrazumijevao je rad s tiskanim izvorima. Međutim, mnogo važniji okidač bila je određena intelektualna nestrpljivost te ponuda stipendija koje su bile vrlo utjecajne na prijelazu iz 20. u 21. stoljeće, a koje su svoju važnost stekle Larry Wolffovim *Inventing Eastern Europe* i *Imagining the Balkans* Marie Todorova. Ova djela, osim što su na poticajan način skrenula pažnju na europska ograničenja i podjele, upućivala su i na posljedice tih ideja. No, bile su poprilično jednosmjerne (vrlo slično *Orijentalizmu* Edwarda Saida koji je bio njihova početna inspiracija). Međutim, sve se svodilo na zapadnjačke ideje, projekcije i moći, kao da su ljudi iz istočne Europe šutjeli u vezi slike koja je stvorena o njima. Ali to definitivno nije bilo tako, pogotovo kada pogledate putne izvještaje u kojima je moguće vidjeti kako pisci diljem kontinenta koriste (i zloupotrebljuju) pojmove kao što su civilizacija, barbarstvo, zaostalost ili modernost za svoje osobne potrebe. Tako je projekt *East Looks West* pridonio kompleksnosti ove teme te prepoznao ulogu putnika i njihovih društava. Također, trebam priznati da je bilo zabavno surađivati s ljudima drugih disciplinarnih i regionalnih usmjerenja. Puno sam naučila.

Kao dio projekta *East Looks West*, izdali ste kratku, ali vrlo zanimljivu antologiju *Where To Go In Europe*. Na koji je način nastala i koja je njezina glavna tema? Na koji način gradite zaključke o kulturološkom razlikama?

To je, također, bilo zabavno! To je skup izvadaka putnih izvještaja koji se bave problemom koji svi putnici imaju: gdje ćeš *to* obaviti, odnosno otići na WC. Sve je započelo mojom zainteresiranošću za tabu teme u putopisima – isprva sam mislila da je ova fiziološka potreba jedna od tih tema. Nisam mogla biti više u krivu. Ponekad se činilo da svi pišu o fiziološkim potrebama, a uistinu svatko, kome sam ovo spomenula, htio je sa mnom podijeliti svoje iskustvo. Sa svojim kolegom i suurednikom projekta *East Looks West*, Alexom Drace-Francisom, napravila sam podužu kolekciju putnih natpisa (grafiti, piskaranja u WC-u) te smo je objavili kao pomalo šaljivu reklamu za projekt. Knjižica je doživjela malu senzaciju – sada je možete naći u najboljim WC-ima u svijetu (i to ne samo zbog praznih stranica na kraju). Postoji i ozbiljna strana ove kolekcije, iako je nužda univerzalna ljudska potreba, putnici su odlaske na WC pretvorili u ključ za istraživanje kulturoloških razlika. Mislili smo da ćemo, ako privučemo pažnju na načine na koje se *to* radi, prepoznati stvari koje su nam svima zajedničke – na kraju krajeva, svi *to* rade. Prepoznavanje stvari koje su ljudima zajedničke i po kojima se razlikuju jedna je od svrha projekta *East Looks West*.

Možete li podijeliti s nama neko smiješno iskustvo koje se dogodilo tijekom Vašega dugogodišnjeg znanstvenog rada?

Razmišljanje o *Where to Go in Europe* podsjetilo me na prigodu kada smo Alex Drace-Francis i ja bili odvojeno pozvani na konferenciju koja se održavala u selu na obali Crnoga mora. Dogovorili smo se da ćemo iskoristiti nešto našega slobodnog vremena kako bismo završili odabir tekstova o fiziološkim potrebama i pozabavili se uredništvom tih tekstova. Nakon što smo autobusom stigli s aerodroma, susreli smo se kod prometnog znaka za selo KRAPETS (igra riječi: eng. *crap*). Činilo se kao dobro mjesto kojim bismo mogli zaključiti uvod, no nitko tko je pročitao nije vjerovao da zaista postoji.

Na kojim projektima trenutno radite i koji su Vaši planovi za budućnost?

Trenutno radim na knjizi koja govori o tome kako ljudi čitaju putopise stranaca o svom društvu – što se dogodi kad se ne slažu s njima i kako odgovaraju na njih. Čija verzija istine o društvu u konačnici prevladava? U osamnaestome stoljeću postojali su brojni primjeri ljudi koji su odgovarali na takve zabilješke u *European Republic of Letters* čime bi često pokrenuli lavinu reakcija. Zanima me definiranje i razumijevanje fenomena „putne polemike“, njegovih karakteristika, posljedica, uspona i padova. Po cijeloj Europi postoje epizode polemika ove vrste iz 18. i 19. stoljeća uključujući i neke divne hrvatske primjere koji puno otkrivaju. Objavila sam neke preliminarne članke o ovom slučaju, uključujući i Ivana Lovrića i njegove sukobe s Albertom Fortisom (osobito one koje se tiču Morlaka i njihova dojenja preko ramena). Ovo istraživanje dovelo me do pronalaska i čitanja drugoga Lovrićeva odgovora Fortisu, a koji je ujedno i sjajna šala na Fortisov račun – ne mogu vjerovati da ga je hrvatska historiografija toliko dugo ignorirala. Također sam pisala o Đuri Feriću, čije vas novootkriveno pismo tjera da pročitate njegove putne zapise o teritoriju *Raguse* i odgovore na to kao putnu polemiku. No, knjiga će ipak biti opširnija od ovoga. Želim pokazati kako su takvi primjeri dio širega europskog fenomena i da nisu specifični samo za jugoistočnu ili istočnu Europu.

Kakvo je Vaše mišljenje o hrvatskoj historiografiji i jeste li primijetili ikakve razlike u metodološkim pristupima istraživanju?

Hrvatska historiografija mnogo me inspirirala kroz čitavu karijeru. Jedna stvar koju zaista cijenim kao „autsajder“ jest široki raspon tema obrađenih u povijesnim istraživanjima u Hrvatskoj. Nekad se čini da je anglofona historiografija poprilično ograničena u temama ili periodima (nacionalizam i izgradnja nacije, NDH, političke koristi od prošlosti...) i da ostaje u okviru onoga što im se čini zanimljivo ili odgovarajuće (čak i kanonsko). Hrvatska historiografija puno je bogatija od toga i trebala bi biti inspiracija za sve one koji rade vani. Mislim da nema nekih konkretnih razlika u metodologiji, uzevši u obzir da metode uvijek ovise o problematici koja se istražuje. Jedna stvar koju jesam primijetila kao urednik EEPS-a jest da hrvatski historiografi i drugi znanstvenici iz regije imaju sklonost uzeti važnosti i pretpostavke njihova istraživanja pomalo zdravo za gotovo, bez da nužno pokušaju obraditi slučaj u širem kontekstu ili za nestručnu publiku. To je luksuz koji si oni koji rade u specijaliziranim područjima u SAD-u ili UK-u ne mogu priuštiti. Mislim da je to zbog toga što smo se prilično rano naviknuli na isprazno pitanje „pa što?“. Ono nas tjera da dublje razmišljamo o važnosti naših radova što ih na kraju možda učini utjecajnijima. No, to je stvar prezentacije, ne sadržaja: mislim da hrvatska historiografija ima puno toga za reći široj internacionalnoj publici.

Koje su mogućnosti zaposlenja mladih povjesničara u Ujedinjenome Kraljevstvu poslije diplomiranja (dolazi li do hiperprodukcije kadra)?

Ako gledamo na doktorske studije, to je ozbiljan problem i smatram da će s Brexitom biti još teže, što je zaista zabrinjavajuće za akademsku zajednicu. Trenutno potičem ljude koji žele studirati na doktorskom studiju da razmišljaju o pripremi za alternativnu akademsku karijeru ili o konvencionalnoj sveučilišnoj karijeri. Alternative mogu biti zaposlenje u javnim institucijama (muzeji, kulturne institucije), istraživačke pozicije u kojima možda mogu upotrijebiti svoje lingvističko i povijesno znanje ili drugi oblici kulturne produkcije. Možda zvuči kao gorka šala, no pozicije akademskoga menadžmenta su u porastu na sveučilištima u Britaniji: podrška za prijave istraživanja, određivanje politike istraživanja, praćenje utjecaja istraživanja među širom, neakademsom publikom – ove pozicije često su dostupnije i privlačnije nego život profesora na našim sve birokratiziranim sveučilištima. S druge strane, preddiplomska razina povijesti još uvijek je priznata i cijenjena kvalifikacija za širok spektar zanimanja i na nju se i dalje gleda kao na izvrsnu pripremu za osobni razvoj.

Postoje li neka važnija neslaganja o nekim „kontroverznom“ temama u britanskoj historiografiji (kao što su u Hrvatskoj one o dolasku Hrvata, Drugome svjetskom ratu i poslijeratnome periodu), upotrebljava li se povijest u svakodnevnu ili političku svrhu?

Stavovi o povijesti uvijek se upotrebljavaju u političke svrhe. Trenutno, kad su pitanja o odnosu s Europom i imigrantima na vrhuncu u britanskome političkom diskursu, postoje neslaganja o interpretaciji „britanskih vrijednosti“ i o tome kako su se one (ili nisu) izražavale u povijesti; o prihvatanju izbjeglica (Kindertransport ili Mađari koji su stigli poslije 1956. godine); ili o ulozi imigranata u oblikovanju britanskoga društva. Naravno, politička važnost ovih tema raste i pada ovisno o trenutnim događajima, izuzev dugogodišnjih pitanja o interpretaciji učinaka Britanskoga Carstva (je li rezultat pozitivan ili negativan). Teško mi je razmišljati o konstantnim neuralgičnim točkama koje bi se mogle uvrstiti na tu listu, ali ionako nisam britanski historiograf.

I za kraj jedno gotovo pa već tradicionalno pitanje našega časopisa: možete li dati neki savjet studentima povijesti ili onima koji će to tek postati?

Možda ovo neće vrijediti za svakoga, ali mogu vam reći pravila koja su mene vodila: preispituj autoritete, ostani znatiželjan i zabavi se!

Puno Vam hvala na sudjelovanju!

Bilo mi je zadovoljstvo.